فلاشباک..21.. ستیڤان شەمزینی

لە دەفتەری بیرەوەریی ڕۆژانەوە

بەشی بیست و یەک

دوێنێ دوا نیوەڕۆ کۆڕێکی هاوبەشمان لەگەڵ “محەمەد عەدنان” لە سەنتەری گەنجان پێشکەش کرد، کە سەدان گەنج تیایدا ئامادەبوون و باسەکەم لەژێر ناونیشانی “چەپاندنی سێکسی لەکۆمەڵگەی ساناتۆسدا”. بووە جێی مشتومڕێکی زۆر و هەرا و دەنگە دەنگیشی لێکەوتەوە. ئەوە یەکەمجارە کۆڕێک لە سەنتەری گەنجان ئەو قەرەباڵغییە دروست بکا، لە هەمووی گرنگتر مناقەشە و جەدەلی زۆریش بە دوای خۆیدا بهێنێ. چوونکە لەلایەن هەندێ گەنجی محافیزکار و کاریگەر بە ئاین، بۆچوونەکانی من بە دژە ئاین و پێشوەخت و ناواقیعی لێکدرایەوە. ئەمەش وایکرد سێ سەعات مناقەشەی توند و پڕ دەنگ بەرزکردنەوەی بێ ئەنجام رووبدا. ئەمە بەریەکەوتنی ئاڕاستی دژەکان بوو کە کارێکی زۆر پێویستە، چوونکە بە وتەی لینین “دیالێکتیک بەریەککەوتنی دژەکانە”.

لەو 40 دەقیقەی تەرخانکرابوو بۆم کە قسەکانی خۆمی تیا بکەم. بە خێرایی هەوڵمدا بەراووردکارییەک بکەم لە نێوان دیدی “فرۆید” وەک دامەزرێنەری قوتابخانەی دەرونشیکاریی لەگەڵ دیدی “هربرت مارکۆزە” یەکێک لە فەیلەسووفەکانی قوتابخانەی فرانکفۆرت، چوونکە دیدی پێچەوانەیان لە هەمبەر چەپاندنی سێکسی هەیە. بە بڕوای فرۆید چەپاندنی سێکسی مامانی شارستانییەت و داهێنانە، هەرچی مارکۆزیشە پێیوایە چەپاندنی سێکسی هۆکارە بۆ تێکشاندنی دەروونی مرۆڤ و بەرهەمهێنانی کۆمەڵگەی پاسیف، بۆیە لە پێنا شۆڕشی کۆمەڵایەتییەوە، شۆڕشی سێکسیش بە پێویستییەکی پلە یەک ئەزانێ. پاشان بە چڕیی باسم لە کۆمەڵگەی کوردیی کرد وەک کۆمەڵگەیەکی مەرگدۆست “ساناتۆس” کە چۆن لە هەوڵی چەپاندنی سێکسیی تاکەکانی خۆیدایە.

لە کۆڕەکەدا هەوڵمدابوو، دیسکۆرسێکی ڕەخنەیی لە ژێر ڕۆشنایی دیدی فرۆید و مارکۆز، ئاڕاستەی کۆمەڵگەی کوردیی بکەم. زۆریش گەرەکم بوو کرۆکی روانینی “فرۆید” لەهەمبەر چەمکەکان لیبیدۆ و من و ئەو و منی باڵا بگەیەنمە ئامادەبووان. بەو پێیەی فرۆید دەروونی مرۆڤ دابەش ئەکات بۆ سێ حاڵەت. یەکەم: ئەو “Id” یان لیبیدۆ، ژێدەری سەرەکی ڕەمەک و ئارەزووەکانە. دووەم: من “ego” کە ناوەندگیرە لە

نێوان ئەو و منی باڵادا. بە دیوێکی تردا منێکی بە ئاگایە و کاری باڵانس راگرتنە لەگەڵ داواکاریی ئید و رازیکردنی منی باڵادا. سێیەم: منی باڵا ”super ego ” ئەمە لە دیدی فرۆیددا حاڵەتی پێگەیشتن و کەسایەتی دامەزراوە کە کاری پارێزگاریی بەها ئاکارییەکان و رەوشتە کۆمەڵایەتییەکانە. ئەم سێ حاڵەتە دەروونی هەر مرۆڤێک پێکدێنن.

روونکردنەوەی ئەو چەمکانە بۆ ئەو گەنجانە کە توانای تێگەیشتنیان کەمتر بوو لەو دابەشکارییە فرۆیدییە کۆمەکی زۆری کردین بۆ روونکردنەوەی باسەکەمان و پێدانی زانیاریی لەسەر دیدگای دەروونشیکاریی فرۆید. جگە لەمەش باسەکەمان گەیشتەوە بە شۆڕشی خوێندکارانی پاریس “مایەی 1968” کە هربرت مارکۆزە بە باوکی ئەو شۆڕشە دائەنرێ. مارکۆز پێیوایە ئازادکردنی کۆمەڵگە واتە رەهاکردنی لیبیدۆ کە ئەوەش لەبری لەناوبردنی شارستانییەتی مرۆڤ، هەوێنی دروستکردنی شارستانییەتێکی پێشکەوتووترە. بۆ ئەمەش گەنجانی بۆ پێشڕەوی ئەو شۆڕشە ئەزانی، چوونکە بە دیدی ئەو چینی کرێکار “پڕۆلیتاریا” هێزی شۆڕشگێڕانەی خۆی لە دەستداوە و تێکەڵ بووە بە رۆحی سەرمایەداریی. هەر بۆیە شۆڕشی 1968 قەرزاری هزری مارکۆزە.

ئەگەر چی سێ لایەنگری رەوتە ئیسلامییەکان، کردیانە هاوار هاوار، گوایە ئەو قسانەی من بانگەشەیە بۆ فەسادی سێکسی. یەکێک لەوانە وتی: ئەوانەی تەرحت کرد بۆ خوشکەکانت بە رەوای ئەبینی؟. منیش وتم ئاخر من کێم ببمە کوێخای ژیانی خۆشکەکانم؟. بۆچی ئەبێت ئازادیی ئەوان لە دەستی مندا بێ؟ کێ مافی داوە بە من هەڵ بە ئازادیی ئەو ژمارە مرۆڤە دابنەم پەیوەندیی خوێن بە منیانەوە ئەبەستێتەوە؟. زۆرێک لە رۆشنبیرانی ئەمە باسی ئازادیی سێکس ئەکەن، کاتێ ئەگاتە ئەو پرسیارەی ئەمە بۆ خوشک و کچ و هاوسەری خۆت بەرەوا ئەبینی؟ دەمیان ئەبێت بە تەڵەی تەقیوەوە، وایانزانی منیش هەر ئەو تایپەم. بۆیە بە چەپڵەرێزانی ئامادەبووان رسی پرسیارە قۆڕەکەیانم کردەوە بە خوری و دەرسێکم دادان تەشی رسراو چیتر با نەدەن.

7-11-1999

تێبینی: ئەم بەشە لە لاپەڕە 72-75 کتێبی “فلاشباک”چاپ و بڵاوکراوەتەوە. کتێبەکەش لە سەرەتای ساڵی 2017 چاپ بووە